

VIII.

Prof. Rom. Ad. Hedwig's

genauere, auf Zergliederungen beruhende, Beschreibung
verschiedener Gewächse.

Die genaue Zergliederung und Beschreibung der Gewächse zu verschiedenen Zeiten ihrer Lebensperioden, die gewissenhafteste Bestimmung aller und einzelner Theile an ihnen, und eine daher entspringende treue Beschreibung derselben, kann allein die mannigfaltigsten Schwierigkeiten und Mängel der bisherigen Aufzählungen dieser organischen Körper heben, welche nicht nur dem Anfänger in der Gewächskunde manchen Unmuth über die Unzureichenheit der Bestimmungen abnöthigen, sondern selbst dem geübtern Beobachter manche Unzufriedenheit erzeugen. Ich habe daher mit meinen Zuhörern eine eigene Stunde täglich, so lange der Flor der Gewächse dauert, von seinem Beginn an festgesetzt, in welcher wir uns einzig mit der practischen Untersuchung der vegetabilischen Körper beschäftigen, und unterstützt von den verschiedenen Hülfsbüchern, gemeiniglich nur eine Pflanze zergliedern, bestimmen, beschreiben. Leider! lassen uns wohl oft die vorzüglichern Autoren noch bey den wichtigsten Fällen unbefriedigt, und mehrere specielle Beschreibungen passen nicht selten auf eine und dieselbe Art, und selbst die Willdenow'sche Ausgabe der *specierum Plantarum* ist meist da am aller unzureichendsten, wo man die Hülfe dieses geachteten Botanikers am ersten erwartet. Ja ich mus sogar einen nicht ganz bescheidenen Fehler nahmhaft machen, welchen ich einigemal bey dem excellirenden *W*, womit Herr Willdenow immer seine Beobachtungen bezeichnet, angetroffen habe, diesen: daß der Herausgeber der *Specierum* oft nichts weiter als das Verdienst des Abschreibens der Bemerkung aus einem andern Autore, und dazu noch verkürzter, vielleicht auch mit etwas abgeänderten Worten hat, und wo demohngeachtet das große *W* als Zusatz zu andern Glauben führen sollte. Man vergleiche nur, um dies belegen zu können, verschiedene Stellen der *Specierum* mit denen der *Catalecten* des verdienstvollen Herrn Roth und die Wahrheit dieser Bemerkung wird unbezweifelt bleiben. — Doch ich kehre zurück, und gebe hier einige Beweise der Pflanzenbeschreibungen, wie ich mit meinen Freunden dieselben in der practischen

Uebung zur mehrern Verdeutlichung aufzeichnete. Besonders wünschte ich, daß die Unterfuchung einiger Syngenefisten nicht mißfallen möchte, vorzüglich einiger Arten des generis Aster und Solidago, welche ich mit noch einer Menge andern von diesen beyden Familien hätte vermehren können, da mein Garten fast alle Species derselben enthält, wenn ich diesen ersten Versuch begünstigt wüßte. Ehe ich aber meine Beschreibungen gebe, siehe nur noch hier die Frage: kann das Genus *Calendula* fortan unter der Ordnung der 15ten Cl., wo sie bisher stand, seinen Ort behalten? und wie kam es dahin? Ich gestehe, daß diese Stellung mir sehr unbegreiflich ist, da selbst unser grosser Schreiber in seinen *Generibus Plantarum* durch die Bestimmung dieser Familie offenbar zeigt, die *Calendula* gehöre in eine andere Oranung.

ASTER concolor. Elongationes herbaceae e trunco subterraneo solido, sulcato-friatae, glabrae, per microscopium punctis albidis notatae, teretiusculae. Folia sessilia approximata, ovato-lanceolata, per fasciculum ductulorum mucronata, margine dentibus 2. 3. notata, exasperata. Fasciculo ductulorum in elongationem canaliculari modo deorsum currente.

A. cordifolius truncus subterraneus, repens. Elongationes caulinae herbaceae, simplices, teretes, pilosae, pilis articulatis, friatae, bi-tripedales. Folia elongationis prima cordata, longe petiolata; petiolo canaliculato hirta; dentata, dentibus mucronatis ciliata, utrinque piloso-hirta: membrana foliorum inaequaliter disposita. Fasciculo ductulorum in mucronem. Folia elongationis sequentia alterna, ovato-acuminata, in petiolum decurrentia, (suprema sessilia) ciliato-scabra, hinc inde dentato-acuminata, utrinque pilosula. Panicula composita, fastigiata. Pedunculi axillares. Perianthium externum cylindraceum, foliolorum margo membranaceus, ciliatus, pubescens, internum 12 florum, ligulae albo-rubellae, tridentatae, basi canaliculatae; floris foeminei stylus exsertus, hinc inde pilosulus; stigma lateum, pilosum ex opposito inflexum.

A. grandiflorus truncus superficialis. Elongationes caulinae teretes, herbaceae, hispidae, pilis articulatis, procerae, ramosae, Rami solitarii, axillares, florigeri. Folia approximata conferta, lineari-lanceolata, semiamplexicaulia, sessilia, utrinque pilis brevibus mollia, margine integerrimo, scabro, undulato; deorsum flexa; fasciculo ductulorum aequante apicem sphaecellatam. Perianthii externi foliola squamosa, reflexa, ad apicem purpurascentia, forma consueta in Asteribus.

A. latifolius. E trunco subterraneo, non repente, multae exeunt quotannis herbaceae elongationes, caulinae, teretes, friatae, bi-tripedales, erectae, multiflorae. Folia alterna, lata, ovato-oblonga, per petiolum decurrentia, basi

basī ciliata, dentata, acuminata, margine scabra, utrinque pilis per microscopium iisque sparsis notata: fasciculo ductulorum aequantē. Membrana foliorum in petiolum decurrens, ex una parte per lineam in elongationem secedens, pilosa, ut in *A. mutabili* (notandum sane naturae arbitrium). Rami paniculati florescentes recti, pedunculi squamosi foliolis ut floralibus summis integris, linearibus. Perianthium *externum* imbricatum, foliorum non patentium marginibus membranaceis, *interni* perianthii *radiati* carnei, lineares, basī attenuati, apice tridentati: *tubulosi* flavescentes. Stigma pilosum, rubellum.

A. linifolius hoc sub nomine est in hortis truncus, repens, in umbrosis bi-tripedales, altiores elongationes herbaceas mittens. Hae elongationes caulinae teretes, rubello-virescentes glabrae, nisi ubi foliorum membrana lineari pilorum decursu exasperatur, simplices rami florigeri, axillares, paniculati. Folia alterna, lineari-lanceolata, glabra, utrinque sessilia, in lineam rubram margine exasperato pilis decurrente, ferrulata, ferris late distantibus, superficialibus, patentia, fasciculo ductulorum in apicem. Rami florigeri axillares, ut elongatio communis, sed ramorum folia integra, ciliata. Panicula racemosa. Pedunculi foliosi solitaires axillares, singuli in paniculae ramo uniflori; sed absoluta inflorescentia e pedunculi foliolis de novo novi prodeunt flosculi. Perianthii *externi* foliola erecta, margine membranacea, ciliata: *interni* ligulata linearia, alba, apice recurva, bidentata: discus luteus cum stigmate.

A. mutabilis truncus subterraneus repens, squamosus. Elongationes caulinae simplices, teretes, laeves, striatae, supra ad decursum fasciculorum lateraliter membranae foliorum pilosulus. Folia sessilia; alterna, lanceolata, dentata, margine scabra, superne per microscopium visa pilosula; fasciculo ductt. in apicem. Folia ramea et floralia, ut vocant, integra; pedunculorum fere linearia. Perianthii *externi* foliola patentia, *interni* radiati foliolis carneis, linearibus, apice vix dentatis, post florescentiam, ut in aliis, revolutis. Stigma extertum, pilosum, citreum.

A. puniceus. Ita acceptum habemus truncum subterraneum squamosum. Elongationes 2. 3. pedales, teretes, striatae, rubicundae, lineis foliorum decurrentibus piloso-hispidis exasperatae, ut in Asteribus est singularis conformatio. Folia quidem sessilia, alterna, semiamplexicaulia ovato-lanceolata, serrata, margine scabra; serraturis longe distantibus: utrinque glabra fasciculo ductt. fere in apicem spaccellatum secedente. Pedunculi axillares ut rami florigeri foliolis longis, integris, ad medium appressis, mucronatis, sed perianthium *externum* foliolis patentibus intra *internum* eminens, margine tantum ciliatis, discum aequantibus non superantibus, nisi ante inflorescentiam. Perianthii *interni* ligula punicea latiuscula, foliolis apice bidentatis; tempore inflorescen-

floriferae denuo prodeunt e trunco elongationes herbaceae foliis longissime lanceolatis latiusculis insignitae.

A. recurvatus. Truncus subterraneus elongationes herbaceas mittit numerosas procumbentes, teretes, validas, striatas, ex lineari foliorum albido decursu pilis fasciatim notatas. Folia sessilia, longa, deflexa, plerumque integra, margine ciliato aspero undulato, lanceolata, superne aspera, inferne glabra; fasciculo ductt. aequante. Rami conferti recurvati, axillares, floriferi. Pedunculi axillares, fastigiati, foliosi. Perianthium *externum* obconicum, foliolis erectis, non appressis; *interni* ligula ovata, basi attenuata, apice bidentata, pallide ex albo violacea: Disci partes omnes luteae. Planta floribus confertissimis. Tempore inflorescentiae denuo e trunco prodeunt novae elongationes herbaceae, foliis longissimis, lanceolatis, undulatis, dentibus duobus sparsis, exasperatis, bases marginibus utrinque ciliatis, utraque foliorum pagina glabra. Fasciculo ductt. in mucronem.

A. salicifolius: Elongationes herbaceae e trunco subterraneo squamoso, teretes, striatae, juniores ad linearem foliorum decursum lineis piliferis notatae; adultiores glabrae, ramosae, ramis alternis glabris nitentibus, lineis piliferis ad margines foliorum decurrentibus notatae, pilis sursum versis. Folia alterna, omnino omnia integra, sessilia, lanceolata, margine ciliato-scabra, crassiuscula, utrinque glabra, patentia, fasciculo in apicem fere glandularem. Pedunculi solitares axillares foliosi, pilosuli, uniflori. Perianthii *externi* foliola imbricata, lanceolata, patentia, fere recurva, *interni* ligulati numerosi, albi, externo perianthio duplo longiores, apice coarctati, bidentati.

A. tradescanti: truncus subterraneus, repens. Elongationes caulinae multae, teretes, striatae, purpurascens, ad marginales linearesque foliorum decursus, inprimis ad summum, pilis inflexis notatae. Folia alterna sessilia, margine ciliato-aspera, argute e basi ferrata, ovato-lanceolata, utrinque glabra; fasciculo ductulorum in apicem. Racemi ex alis foliorum, conferti, patentes. Folia pedunculorum integra ciliata; pedunculi ad perianthium commune incrassatum, foliosum. Flores solitarii e foliorum axillis. Desflorata media e pedunculorum foliis, ut et est in aliis speciebus, denuo flosculi prodeunt. Perianthii *externi* foliola erecta, ciliata, apice rubella; *interni* ligulati externe duplo longiores, numerosi, lineares, apice attenuati, bidentati. Radius pallide violaceus.

A. rigidus: Elongationes e trunco subterraneo multae, virgatae, confertae, teretes, lineis albis per fasciculorum ductulorum et folia ipsa notatae punctis albis, bi-tripedales, altiores. Folia alterna, lineari lanceolata integerrima, sessilia, ad basin utrinque ciliata, mucronata, faciem squarrosam, plantae fere

fere inducentia. Fasciculo ductt. in mucronem. Rami florigeri axillares, virgati, foliis confertis, ad summum in florem terminati elongationis florem maxime longitudine superantes, hinc fastigiati per marginis foliorum pilosi decursum linearem, ad fuminum pilosuli. Flos terminalis, solitarius cuique ramo et propriae elongationi; hinc pedunculus per se nullus, et squamositas est foliorum. Perianthium *externum* foliolis patentibus, forma reliquorum plantae: *internum* ligulatis albis, parvis, ovatis, obtusis, bidentatis.

Cytisus hirsutus. Elongationes trunci ramosae, rami ad inflorescentiae finem juxta florum terminalium capitulum rameas elongationes (ut est in Euphorbia palustris) duas, tres, protrudentes. Folia alterna, in elongatione ramea tereti pilosa. Petioli fere longitudine foliorum, decurrente foliorum membrana: foliola terna, ovata, aequaliter petiolata, integerrima: superne pilis sparsis, inferne confertis notata. Fasciculo ductulorum in mucronem. Inflorescentia capituliformis, terminalis. Pedunculus communis mox elongatur: pedunculi partiales, solitarii, longi, pilosi. Perigonium *externum* longum, cylindricum, monophyllum, nervosum, pilosissimum, bilabiatum: labio superiori ad vexillum bidentatum, dente quoque lateraliter acuminato, integro: labio inferiori simplici integerrimo linea media quasi cicatrice insignita per fasciculum, apice barbatur. Vexillum perigonii *interni* lateraliter parum inflexum, medio incisum marginibus intra perigonium externum pilosis: alae, vexillo breviores, marginibus undulatis, inferiori margine duplicata, rugosa; unguium apex purpurascens, ascendendo pilosulus. Carina fere ad summum dissecta, utrinque marginibus pilosulis, unguium apice purpurascens. Genitalia masculina omnia connata, striata. Antherae subrotundae, spermate misso oblongae. Germen pilis canescens. Stylus persistens, post conceptionem elongatus: Legumen compressum.

Dracocephalum sibiricum. Truncus subterraneus lignosus repens. Elongationes caulinae vernaes numerosae procumbentes arcuatae bipedales tetragonae, gonis cartilagineis, pubescentes pilis brevibus recurvis. Folia opposita, petiolata, petiolorum marginibus amplexicaulibus, pilis longioribus insignita, cordato-lanceolata, dentata, superficie utraque glabra, inferiori nervis e ductulorum fasciculo eminenti, porisque (odorem gravissimum atque maxime amoenum spargentibus) copiosissimis inter fasciculi ramificationes notata: fasciculo margineque foliorum dentium pilis brevissimis insignita. Inflorescentia Junio terminalis, floribus in axillis foliorum subverticillatis, pedunculis pilosulis longis e bractearum foliolis simplicibus, lanceolatis bifidis cum flore medio solitario; in fissura quaque flores tres vel quatuor bracteis suis gaudentibus pedunculo breviori. Perigonium *externum* monophyllum, pubescens, quadridentatum, dente

superiori longiori, lateralibus minoribus deflexis, infimo brevissimo, concavo; coloratum. Perigonium *internum* externe pubescens; interne glabrum, coloratum, monophyllum, ringens; tubus perigonio externo longior; faux inflata: labium *superius* concavum fovet genitalia mascula, ad medium fere bifidum: fissura quaeque alarum vexillo instar reflexa, margine undulato, ciliata: labium *inferius* trifidum: lacinae laterales subtus inflexae, media longius eminente repressa, media parte emarginata, lateraliter crenata, elevata parte punctis rubris pilisque longioribus notata: *mascula genitalia* ad labium inferius reflexa; subulata, glabra, labii superioris magnitudine. Antherae ad apicem filamentorum lateraliter per brevissimam filamenti elongationem appositae, subcordatae, inferius dehiscentes, polline albicante.

Helianthus mollis: truncus subterraneus perennis. Elongationes fulcatae ramorumque folia ovato-lanceolata, dentata, dentibus apice glandulosis, in petiolum decurrentia, trinervia, ciliata, superne aspera, inferne pilis albidis confertis brevissimis mollia. Fasciculo ductt. in apicem. Pedunculi solitarii hirti, canaliculati: pili sursum speciantes. Perianthii *externi* folia squamosa, lanceolata, ad medium patentia, apice purpurascens, ciliata: *interni* ligulata ante inflorescentiam cucullatim inflexa tri-quadrifida, ciliata: post expansionem ovata lutea, dorso et margine ciliata: in femineis radiatis raro genitalia feminea: in hermaphroditis stigma pilosum revolutum: antherae connatae cylindrum longum eminentem atro-purpureum constituunt.

Helianthus prostratus e trunco non repente quotannis elongationes mox erectae deinceps declinatae, et tandem prostratae, diffusae, ramis divaricatis, flexuoso inflexis exeunt, glabrae, striatae, laeves. Ramificationes axillares, alternae. Folia nunc alterna, nunc opposita, ovato-lanceolata, in petiolum decurrentia, (membranae dispositio inaequalis,) trinervia, medio in apicem semi-amplexicaulia: vel oppositorum per lineam connata, reflexa, dentato-ferrata, ciliata, supraderorsum scabra, inferne pilis mollioribus. Pedunculi uniflori, axillares, hispidi, fulcati, ad summum incrassati. Flos solitarius. Perianthii *externi* folia lanceolata, longa, interni ligulati fere aequalia, ciliata, inflexo recurva; *interni* ligulata apice reflexa, attenuata, bidentata, caeterum ovata. Foemineis genitalibus raris. Paleae ciliatae, acuminatae.

Piper blandum: truncus subterraneus carnosus in Caldario per omnia temporis vicissitudines servandus. Elongatio caulina solitaria teres carnosae, hirtae, rubella, succulenta, ad foliorum appositiones quasi articulata. Folia opposita, semper tria, quasi in verticillum brevissime petiolata; petiolo rubro appresso juniora inferne purpurascens, ovato-obtusiuscula, integra ciliata, trinervia. Fasciculo ductt. aequante, utrinque hirta, patentia. Ramificatur elongatione
proce-

procedente; rami duo oppositi, forma elongationis. E foliorum decessu facile radiculæ exeunt, unde arbitror facilius ramis multiplicari posse. Ad ætatis finem appropinquante inflorescentia e trunco subterraneo exeunt denuo elongationes tres quatuor fere verticillatim, quorum foliola prima minima, vere cordata, sessilia, mox decidua. Foliatio equitans.

Rudbeckia oppositifolia. E trunco subterraneo non repente elongationes multæ, proceræ, tri-quadripedales ramosæ, teretes, glabræ, glaucescentes, rubicundæ. Folia opposita petiolata, (petiolorum basis linea folii marginali amplectente connata) ovato-lanceolata, ad medium petioli decurrentia, ferrata, et subferrata, margine pilis aspera, superne pilis appressis brevibus deorsum scabriuscula, rarioribus inferne pilis notata, fasciculo ductulorum in apicem spha-cellatum. Ramificationes axillares oppositæ, inter connecticulum petiolorum utrinque pilorum lineæ decurrente. Inflorescentia terminalis, etiam ramorum: flos solitarius; deflorato lateraliter flosculi denuo duo in ramis prodeunt. Pedunculus sulcatus, pubescens, certe ad summum. Perianthium duplici ordine squamarum foliolis obovatis, ciliatis, basi gibbis. Perianthii interni ligulata radii ovata, binervia, bidentata: Stigma flosculorum hermaphrodit. globosum, pilosum, mucronatum, mucrone semper bifido. Paleæ basi bialinæ, membranaceæ, apice obtuso crocæ, dentatæ.

Silphium trifoliatum, truncus subterraneus non repens. Elongationes herbaceæ caulinae, teretes, glaucæ bipedales. Folia inferiora tria in verticillo quasi posita, ovato acuminata, sessilia, membrana basilari rubella fere connata, denticulata, ciliata, ciliis margine exasperato, superne aspera, ciliarum pili cartilaginei, sursum inflexi fasciculo ductulorum in glandulam desinente. Perianthii externi squarrosi foliola ciliata, ut in foliis elongationis, nervosa, interni ligulata undecim bidentata. Flores terni.

Silphium perfoliatum: male: quadrangulum mihi. Elongationes caulinas truncus subterraneus non repens mittit bi-tripedales, asperas pilis deorsum curvis, tetragonas angulis obtusis, rubellas, simplices, numquam ramosas. Folia duo opposita connata, integerrima, utrinque aspera, margine ciliata, ad basin undulata; patentia, fasciculo ductulorum æquante. E summo foliorum pari exeunt pedunculi, medio solitario, duobus lateralibus bracteatis bi-trifloris, teretes, asperi. Perianthii externi squarrosi foliola utrinque aspera ciliata. Elongatio medulla farcta in omnibus.

Silphium connatum. Elongationes caulinae trunco subterraneo herbaceæ quotannis multæ prodeunt quadrangulæ, sulcatae per vasorum et foliorum decursum, laeves, ramosæ, ramis strictis. Folia opposita duo connata in cucullam quasi, dentata et subdentata ciliata, utrinque aspera; fasciculo ductulorum

valido aequante. Pedunculo medio semper solitario: laterales multiflori e bracteis connatis integris, teretes. Perianthium *externum* squarrosum foliis glabris, nitentibus, ciliatis: *interni* ligulati apice integra quindecim.

Solidago altissima. Est planta in hortis meis, cujus truncus subterraneus non repens elongationes quotannis profert numerosissimas, teretes, striatas, validas, hirtas, strictas, spectabilis altitudinis. Folia alterna sessilia, certe brevissime petiolata, longissime lanceolata, argute e medio ferrata, margine exasperata, superne pilis brevissimis per microscopium notatis, inferne per pilos mollia. Fasciculo ductulorum in apicem. Inflorescentia panicula corymbosa, recurva ante inflorescentiam myuros. Flores adscendentes e foliis integris. Perianthii interni folia laevia.

Solidago caesia. Vere a lanceolata distincta species, tardiusque florens. Nam e trunco subterraneo non repente, quod est in lanceolata, multae elongationes graciles, laeves, ad summum tantum pilis sparsis notatae teretes, herbaceae, colore purpurascente spadiceo, glaucae, pedales. Folia inferiora ovato lanceolata, acuminata, ferrata, ciliata, utrinque glabra, nisi inferne ad fasciculum ductulorum aequantem pilis notata, superiora ad inflorescentiam integra, fere linearia, ciliata, et fasciculo in lineam ciliatam decurrente. Inflorescentia panicula corymbosa. Scilicet rami axillares florentes fastigiati, flores 2. 3. 4. denuo e foliorum axillis in pedunculum communicati. Rami ad florentiam statum flexuosi, foliis alternis flaccidis reflexis. Flores axillares, racemosi. Foliola perianthii *externi* imbricata: *interni* ligulata tria-quinque longitudine perianthii *externi*: tubulosa disci sex.

Solidago canadensis. Sub hoc nomine perennat in hortis truncus subterraneus, squamofustuberosus, cujus elongationes quotannis exeunt herbaceae, numerosae, erectae, pedales, pilis longis hirtis exasperatae, striatae, terete-angulosae. Folia stricta, angulis fere acutis, adnata, ovato-lanceolata, argute ferrata, acuminata, acumine sphacellato, ciliata, utrinque pilosa, pilis articulatis; inferiori pagina longioribus, hinc mollioribus, sessilibus; fasciculo ductulorum solitario in mucronem. Inflorescentia paniculato-corymbosa, racemi singuli alares, adscendentes, foliis integris; (pedunculi uniflori, biflori.) recurvi; flores secundi. Perianthii *externi* imbricati foliola lanceolata convexa, margine membranacea. Pappus deorsum denticulatus. Planta tota pilis longis notata.

Solidago flexuosa. Truncus subterraneus repens. Elongationes herbaceae multae pedales, simplices, virentes, laeves, fere nitentes per fasciculi et foliorum marginum decursum linearum quadrangulae, vere flexuosae, mox ramos protrudentes. Folia alterna, ovato-acuminata, argute ferrata, et subferrata, in petiolum decurrentia, ciliata, superne pilis sparsis appressis, in primis in junio-

junioribus per microscopium notata, inferne longioribus praesertim ad fasciculum ductulorum ejusque ramificationes: hinc in foliis adultioribus fasciculus asper: fasciculus ductulorum praeterea in acumen. (Foliorum evolutio e convoluta). Inflorescentia in racemis lateralibus flosculi thyrsoidei axillares: racemi ad summum hirti, ut pedunculi. Perianthii *externi* foliola imbricato-obovata, margine membranaceo ciliato, apice sphacellato: *interni* ligulata ovalia, lata, apice bidentata. Pappus simplex, flexuosus, pilosulus.

Solidago lanceolata. Truncus repens, subterraneus. Elongationes herbaeae confertae, ramosae, ramis virgatis, fastigiatis, pedales, striatae lineis foliorum cartilagineis decurrentibus, tactu asperae. Scilicet in lineis decurrentibus per microscopium observantur pili asperi et ancipites. Folia alterna, conferta, sessilia, lineari-lanceolata, trinervia, ciliata, integra, margine cartilagineo, scabro, ferrulato, decurrentia per marginem in lineam cartilagineam, exasperatam: utrinque pilis brevissimis foliorum facies per microscopium notata est. Fasciculus ductulorum in apicem. Inflorescentia, et in ramis, terminalis, corymbus, pedunculis singulis angulatis: ad flosculum quemque scilicet foliolum lineare linea marginali decurrens conspicitur.

Solidago lateriflora (male!). E trunco non repente affurgunt multae elongationes caulinae herbaceae striatae, asperae, validae. Folia sunt conferta, patentia, mox recurva, sessilia, lanceolata, ferraturis paucis ad medium marginis foliorum exasperata, utrinque pilis brevissimis per microscopium, notabilibus insignita; fasciculo ductulorum in apicem. Inflorescentia panicula corymbosa, racemis incurvis, ascendentibus elongationibus, descendendo florifera.

Solidago latifolia. Est hortis planta sane a flexuosa distincta, quae e trunco subterraneo vix repente elongationes profert glabras, striatas, lineis per folia notatas, purpurascens maculis nunc simplicibus, nunc confluentibus. Folia sessilia, ovato-lanceolata, acuminata, ferrata, ad basin margine cartilagineo hialino; utrinque glabra, alterna, patentia; fasciculo ductulorum aequante. Racemi laterales. Flores ascendentes, fere secundi. Folia floralia recurva in racemis integra, e quibus pedunculi bi-triflori, ad summum uniflori. Elongatio et racemi ad summum pilosuli. Perianthii *externi* foliola apice ciliata, integra; *interni* ligulata ovata vel integra, vel dentata.

Solidago virga aurea. Truncus subterraneus, non repens, solitarius. Elongationes bi-tripediales multae, erectae, teretiussculae, fulcato-angulosaef, pilosulae, ad summum inter florescentiam magis pubescentes, interdum hinc inde flexae, numquam ad apicem subcompressae. Folia alterna, sessilia, — certe summa et infima semper eadem, ita ut cum *Rothio* inferiora neque ovato-lanceolata, neque in petiolum desinentia, vel decurrentia mihi unquam visa. —

lanceolata, ferrata, ciliato-aspera, superne glabra, inferne inprimis ad fasciculum hirta, suprema integra: fasciculo ductulorum in apicem compressiusculum. Inflorescentia alaris ex inferiorum foliorum *μασχαλαίς* jam incipiens, paniculata. In pedunculo communi singuli florum glomeruli capituliformes, densae, pedicellatae, pedicello folioso. Perianthium *externum* cylindricum, imbricatum, clausum, foliola lutea, denticulata versus apicem, membranacea, pilis raris notata, varie inflexa *internum* tegunt.

Verbena bonariensis. Truncus sub dio perennans elongationem bi-tripedalem, quadrangularem ramosam asperam, sulcatam, striatam mittit, vel per tempestatem hiemis servat. Folia opposita, sessilia amplexicaulia, lanceolata, dentato-ferrata, dentium margine reflexo; utrinque hispida, ciliata. Inflorescentia terminalis in elongatione ejusque ramis. Bractee ad pedunculos lineares. Spica ternata ubique. Flores fasciculati; ad perigonium *externum* semper foliolum lanceolatum, perigonio aequale ciliatum, apice rubellum. Perigonium *externum*, quinque dentatum, dente quinto minimo, longe ad summum pilo notato, dentibusque apice rubellis; membranaceum, pilosum. *Internum* parum curvum infundibuliforme, tubo perigonium externum superante, rubro, piloso: lamina quinque dentata, dente quoque emarginato. Genitalia mascula intra tubum recondita: Filamenta adnata. Spora trigona, unica, striata, pilosa.

Zanthoxylon clava arbusculum. Folia bi-tripinnata cum impari: foliola opposita, ovato-acuminata, apice emarginata, utrinque pilosula, ciliata, integra, fasciculo ductulorum aequante: petiolata, petiolo rubello, supra canaliculato pilosulo: folia patentia, bina semper ad ramorum latus. Scilicet sub finem Augusti denuo arbusculum masculum florere video ita, ut ex foliorum dispositione bina axillares exeant flores. Perigonium *externum* quinquesiduum laciniis ovatis apice inclinatis et purpurascens, ciliatis apice barbatis denticulatisque; pedunculo perigonii longitudine. Genitalibus masculis quatuor, quinque, filamentis subulatis conicis viridibus, antheris trigonis, bilocularibus unilateraliter dehiscens, altero latere compressis apice filamentum adnatis. Rudimentum fructus Genitalis foeminei conicum, luteum, sessile. Stylus incrassatus, laevis rudimenti longitudine, stigmatibus tribus et quatuor, hyalinis, globoso-ovatis, forma ampullularum, nudis. Mox omnes floris partes caducae, hinc fructum non vidi. Hinc Murrayi sententia de arbusculo hermaphrodito et in hortis meis fancita.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Archiv für die Botanik](#)

Jahr/Year: 1805

Band/Volume: [3](#)

Autor(en)/Author(s): Hedwig Johann[es]

Artikel/Article: [genauere, auf Zergliederungen beruhende, Befchreibung verfchiedener Gewächfe 117-126](#)